

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/323/2020
Identifikačné číslo spisu:	8314200663
Dátum vydania rozhodnutia:	23.09.2021
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:8314200663.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu K. K., trvale bytom v D., E. XXXX/X, zastúpeného Advokátskou kanceláriou VASIL & partners, s.r.o., so sídlom v Košiciach - mestskej časti Juh, Žižkova 4D, IČO: 47 240 482, proti žalovanému I. I. J., advokátovi v Y., Š.L. XX, o zaplatenie 1.991 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 17C/114/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 22. júla 2020 sp. zn. 23Co/81/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 22. júla 2020 sp. zn. 23Co/81/2019 z r u š u j e a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Humenné (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 28. marca 2019 č. k. 17C/114/2014-240 (v poradí druhým) zamietol žalobu a žalovanému nepriznal vo vzťahu k žalobcovi náhradu trov konania. Žalobca svoj nárok odôvodnil tým, že sa žalobou doručenou súdu 16. januára 2014 a upresnenou podaním z 24. septembra 2015 domáhal zaplatenia sumy 1.991 € s príslušenstvom z titulu, že žalovanému ako právnenému zástupcovi v trestnom konaní zaplatil preddavok na trovy právneho zastúpenia v celkovej výške 2.489,54 € a žalobca považoval vyplatený preddavok za neprimeraný vzhľadom na služby, ktoré mu boli poskytnuté, preto sa domáhal časti poskytnutého plnenia. Súd prvej inštancie, právne vec posudzujúc podľa § 100 ods. 1, § 107 ods. 1 a 2 a § 451 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „O. z.“) a § 1 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. (tzv. advokátska tarifa) uviedol, že v konaní bolo preukázané, že žalovaný zastupoval žalobcu vo veci obvinenia z obzvlášť nebezpečného zločinu znásilnenia a v konaní bolo preukázané, že žalobca poskytol žalovanému preddavok v celkovej sume 70.000 niekdajších Sk. Žalovaný nepreukázal skutočnosť, ktorú tvrdil, že medzi ním a žalobcom bola uzatvorená dohoda o zmluvnej odmene v sume 100.000 Sk, preto mu patrí za obhajobu žalobcu iba tarifná odmena. Prvoinštančný súd však uviedol, že neskúmal výpočet tarifnej odmeny, ktorá by patrila žalovanému, pretože sa stotožnil s tým, že pohľadávka žalobcu je premlčaná. V predmetnej veci žalobca podaním zo 4. októbra 2010 oznámil žalovanému vypovedanie plnej moci a toto vypovedanie bolo doručené žalovanému nasledujúci deň 5. októbra 2010, odkedy začala žalobcovi plynúť dvojročná subjektívna lehota, ktorá uplynula dňom 5. októbra 2012. Žalobca podal síce žalobu na Krajský súd v

Košiciach 27. augusta 2012, avšak výrok žaloby bol nejasný, neurčitý a hmotnoprávne účinky žaloby nenastali, pretože nedošlo k riadnemu uplatneniu práva žalobcom. K odstráneniu vady žaloby došlo až podaním doručeným súdu 24. septembra 2015, kedy žalobca uviedol výšku uplatňovaného nároku 1.991 €. Žaloba teda bola zo strany žalobcu podaná po uplynutí dvojročnej premlčacej lehoty. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „C. s. p.“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 22. júla 2020 sp. zn. 23Co/81/2019 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd uviedol, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je vecne správne, ale vyslovil nesúhlas s právnym názorom, podľa ktorého je pohľadávka žalobcu premlčaná. Súd prvej inštancie síce správne zistil skutkový stav, ale vyvodil z neho nesprávne právne závery. Podľa názoru odvolacieho súdu žalobca právo na zaplatenie bezdôvodného obohatenia uplatnil na súde 27. augusta 2012 a aj keď toto podanie bolo neúplné a bolo ho potrebné opraviť, účinok prerušenia plynutia premlčacej doby podľa § 112 O. z. nastal (v zmysle uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky - ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“ - z 29. novembra 2017 sp. zn. 6 Cdo 202/2016). Aj keď petit žaloby bolo potrebné doplniť, pre prerušenie plynutia premlčacej doby bolo podstatné uvedenie skutkových okolností, z ktorých žalobca odvodzuje svoje právo a vymedzenie uplatneného práva. V odôvodnení uviedol, že zo skutkových tvrdení žaloby vyplývalo, že sa žalobca domáhal vrátenia nespotrebovaného rozdielu medzi poskytnutým preddavkom a vykonanými právnymi službami (rozumej ich cenou). Žalobca je povinný uviesť v žalobe skutkové tvrdenia, ktoré odôvodňujú jeho nárok a navrhnúť k nim dôkazy. Úlohou žalobcu bolo nielen uviesť skutkové tvrdenia o tom, akú sumu žalovanému poskytol, ale aj, aké úkony právnej pomoci žalovaný pre neho vykonal (aby bolo možné výšku nároku žalobcu vyčíslieť). Žalobca pritom mal k dispozícii podklady, aby takéto skutkové tvrdenia mohol produkovať a dôkazy k nim predložiť (tieto skutočnosti vyplývali z vyšetrovacieho a súdneho spisu, do ktorého mohol žalobca nahliadať). Skutkové tvrdenia o tom, aké úkony právnej pomoci boli vykonané, pritom súdu neuviedol žalobca, ale žalovaný vo svojej obrane (v podaní z 29. júna 2018); uviedol však, že sa jedná o informatívne vyúčtovanie aj s informatívnym výpočtom ich hodnoty. Ani po doručení tohto podania a vyúčtovania na celkovú sumu 1.223,89 € žalovaný neprodukoval vlastné tvrdenia o tom, aké úkony boli zo strany žalovaného pre žalobcu vykonané, iba nesúhlasil s tvrdeniami žalovaného a uviedol, že vykonaných úkonov bolo menej. Dodal, že za takýchto okolností nemohol ani súd nahrádzať povinnosť tvrdenia žalobcu a jeho dôkaznú povinnosť a nemohol namiesto žalobcu tvrdiť, aké množstvo úkonov a za akú sumu žalovaný pre žalobcu vykonal. Tzv. nosným dôvodom zamietnutia žaloby podľa odvolacieho súdu tak bolo neunesenie dôkazného bremena žalobcom a šlo tu teda o potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie z iných právnych dôvodov (postupom podľa § 387 ods. 1 C. s. p.). Rozhodnutie o trovách konania odvolací súd odôvodnil právne ustanoveniami § 396 ods. 2 a § 262 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 255 ods. 1 C. s. p. a vecne plným neúspechom žalobcu, úspechom žalovaného v rovnakom rozsahu a nezistením dôvodov hodných osobitného zreteľa pre rozhodnutie podľa § 257 C. s. p.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f/ C. s. p. (súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces). Tvrdil, že odvolací súd sa v odôvodnení nevysporiadal s jeho právnou argumentáciou (žalobcu) uvedenou v podaných odvolaniach a vyjadreniach vo veci samej a zrejme prehliadol obsah súdneho spisu, resp. odôvodnil vec v rozpore s obsahom spisu (pokiaľ šlo o údajnú absenciu tvrdenia žalobcu o počte vykonaných úkonov právnej služby v trestnej veci). Uviedol, že právne posúdenie vykonané odvolacím súdom je v zjavnom rozpore s obsahom spisu a opomína podanie žalobcu z 1. októbra 2018, ktoré poskytuje odpovede práve na tie otázky, ktoré odvolací súd považoval za nezodpovedané. Na základe uvedeného mal za to, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu trpí vadami vnútornej rozpornosti, pretože argumentácia odvolacieho súdu, že žalobca neunesol dôkazné bremeno a bremeno tvrdenia je v zjavnom rozpore s obsahom spisu. Navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu aj ním potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaný navrhol dovolanie zamietnuť, pretože sa s tvrdeniami žalobcu z dovolania v celom rozsahu nestotožňuje, označil ich navyše za klamlivé a zavádzajúce. Rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za dostatočne odôvodnené, správne, vydané v súlade so zákonom a na základe spoľahlivo zisteného skutkového stavu. Dovolanie žalobcu považuje za neprípustné a nezákonné, pretože podľa obsahu je zrejmé, že smeruje len proti dôvodom rozhodnutia odvolacieho súdu.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.) a to za splnenia i podmienky jej zastúpenia a spísania dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné a tiež dôvodné.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

7. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

8. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p.

9. Podľa § 420 písm. f/ C. s. p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa § 431 C. s. p. dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (odsek 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (odsek 2).

11. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 C. s. p. nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1 Cdo 42/2017, 2 Cdo 20/2017, 3 Cdo 41/2017, 4 Cdo 131/2017, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobcu, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C. s. p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 C. s. p.).

13. V danom prípade žalobca vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p.

poukazujúc na nedostatočné odôvodnenie a vnútornú rozpornosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, súvisiace predovšetkým s procesom zisťovania skutkového stavu, dokazovania a jeho hodnotenia.

14. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov a jedného nálezu ústavného súdu) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 Ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

15. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach práve pod vplyvom judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a judikatúry ústavného súdu zaujal stanovisko, že medzi práva civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Aj nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p.

16. Požiadavka úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia je aj na odvolacom súde nutná. Odvolací súd musí podať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku vyčerpávajúcim spôsobom. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa musí vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

17. V prejednávanej veci odvolací súd uviedol, že „skutkové tvrdenia o tom, aké úkony právnej pomoci boli vykonané uviedol nie žalobca, ale žalovaný vo svojej obrane, v podaní zo dňa 29. júna 2018; ani po doručení tohto podania žalovaný neprodukoval vlastné tvrdenia o tom aké úkony boli zo strany žalovaného pre žalobcu vykonané, iba nesúhlasil s tvrdeniami žalobcu a uviedol, že vykonaných úkonov bolo menej.“ Z dôvodu neunesenia dôkazného bremena potom žalobu zamietol.

18. V odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozsudku ale odvolací súd nezrejmil, ako (a či vôbec) posúdil podanie žalobcu z 1. októbra 2018 označené ako „vyjadrenie k vyjadreniu“ (č. l. 183 - 186 spisu), v ktorom žalobca uvádza, za aké úkony žalovanému má prislúchať odmena. Svoje skutkové a právne závery neuviedol takým spôsobom, aby sa s prijatými závermi bolo možné stotožniť ako s logickým

záverom procesu poznania nielen právnych záverov, ale aj skutkových, z ktorých právne závery vychádzajú. Preto dovolací súd konštatuje, že pre nedostatok dôvodov je odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu nepresvedčivé a nepreskúmateľné (arbitrárne).

19. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 C. s. p.). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 C. s. p.). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami preto zrušil len rozsudok odvolacieho súdu a vec vrátil na ďalšie konanie jemu, majúc za to, že náprava zrušením len rozhodnutia odvolacieho súdu je v tomto prípade možná i postačujúca (§ 449 ods. 2 C. s. p.) a rešpektujúc tiež aktuálnu úpravu procesného práva, platnú už i v čase prvého rozhodovania odvolacieho súdu v tejto veci [zrušujúcim rozsudkom (?) z 31. mája 2017 sp. zn. 23Co/69/2016], ktorej zmyslom je odstránenie fenoménu opakovaného zrušovania rozhodnutí súdu prvej inštancie potom, čo dovolací súd už raz možnosť tak urobiť využil (v tejto súvislosti porovnaj § 390 C. s. p.).

20. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.